

Цикл дисциплін професійної та практичної підготовки

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Кримінальне право»

I. Основна мета засвоєння курсу викладання дисципліни «Кримінальне право» є поглиблення теоретичних знань з кримінального права України, оволодіння студентами основними правовими поняттями, категоріями, кримінально-правовими інститутами, формування правової свідомості та правової культури студентів та набуття практичних навичок для вирішення конкретних юридичних ситуацій.

II. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців **вказаної спеціальності**

Дисципліна «Кримінальне право» дозволяє набути студентам додаткових фахових компетенцій при опануванні циклу дисциплін професійної підготовки.

III. Завдання дисципліни аналізувати положення норм кримінального права та ситуації, які регулюються Кримінальним кодексом України; самостійно опрацьовувати, аналізувати отримані знання з кримінального права України; виокремлювати проблеми науки кримінального права.

IV. Основні знання та вміння, яких набуває студент після опанування цієї дисципліни

Основні знання:

- здатність до пошуку, оброблення й аналізу інформації з різних джерел та нормативно-правових актів;
- знання та розуміння поняття, системи кримінального права України, його функції та принципи;
- дефініцію кримінального правопорушення та ознаки кримінального правопорушення, об'єктивні та суб'єктивні ознаки кримінального правопорушення та складів кримінального правопорушення;
- знати елементи всіх складів кримінального правопорушення;
- дефініцію, підстави, ознаки кримінальної відповідальності;
- підстави та умови звільнення від кримінальної відповідальності чи покарання.

Основні вміння:

- визначати зміст, значення нині чинного кримінального законодавства України;
- застосовувати теоретичні знання у правозастосовній практиці;
- орієнтуватися в системі норм та інститутів Загальної та Особливої частини Кримінального кодексу України під час кримінально-правової кваліфікації;
- визначати зміст ознак складів кримінальних правопорушень.

V. Короткий зміст дисципліни

Тема 1. Поняття та система кримінального права України.

Поняття кримінального права. Завдання, функції та принципи кримінального права. Система кримінального права. Кримінальне право та суміжні галузі права.

Тема 2. Закон про кримінальну відповідальність.

Поняття закону про кримінальну відповідальність. Структура закону про кримінальну відповідальність (Кримінального кодексу України). Тлумачення закону про кримінальну відповідальність.

Тема 3. Кримінальна відповідальність та її підстави.

Поняття кримінальної відповідальності. Підстава кримінальної відповідальності.

Тема 4. Кримінальне правопорушення та його види.

Поняття кримінального правопорушення. Ознаки й елементи кримінального правопорушення. Відмежування кримінального правопорушення від інших правопорушень. Класифікація кримінальних правопорушень.

Тема 5. Склад кримінального правопорушення.

Поняття складу кримінального правопорушення. Ознаки складу кримінального правопорушення. Види складів кримінальних правопорушень. Кваліфікація кримінальних правопорушень.

Тема 6. Об'єкт кримінального правопорушення. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення.

Об'єкт кримінального правопорушення: поняття та кримінально-правове значення. Предмет кримінального правопорушення та потерпілий від кримінального правопорушення. Класифікація об'єктів кримінальних правопорушень.

Поняття та значення об'єктивної сторони кримінального правопорушення. Суспільно небезпечне діяння (дія чи бездіяльність). Суспільно небезпечні наслідки: поняття, види, значення. Причинний зв'язок між діянням (дією чи бездіяльністю) та суспільно небезпечними наслідками. Місце, час, обстановка, спосіб, знаряддя та засоби вчинення кримінальних правопорушень.

Тема 7. Суб'єкт кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення.

Поняття, ознаки та види суб'єктів кримінального правопорушення. Осудність та обмежена осудність: поняття та критерії. Неосудність: поняття та критерії. Вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення, вчинені у стані сп'яніння. Спеціальний суб'єкт та його ознаки.

Поняття та значення суб'єктивної сторони кримінального правопорушення. Поняття та значення вини. Умисел та його види. Необережність та її види. Змішана форма вини. Мотив і мета кримінального правопорушення. Помилка, її види та значення для кримінальної відповідальності.

Тема 8. Стадії вчинення кримінального правопорушення.

Поняття та види стадій кримінального правопорушення. Поняття закінченого кримінального правопорушення, його характеристика. Незакінчене кримінальне правопорушення та його види. Готування до кримінального правопорушення. Замах на кримінальне правопорушення. Кримінальна відповідальність за незакінчене кримінальне правопорушення.

Тема 9. Співучасть у кримінальному правопорушенні.

Поняття й ознаки співучасті. Види співучасників. Форми співучасті. Кримінальна відповідальність співучасників.

Тема 10. Повторність, сукупність і рецидив кримінального правопорушення.

Поняття й ознаки множинності кримінального правопорушення. Поняття та види одиничного кримінального правопорушення. Сукупність кримінального правопорушення. Повторність кримінального правопорушення. Рецидив кримінального правопорушення.

Тема 11. Обставини, що виключають злочинність діяння.

Поняття та види обставин, що виключають злочинність діяння. Необхідна оборона. Затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення. Крайня необхідність. Фізичний або психічний примус. Виконання наказу або розпорядження. Діяння, пов'язане з ризиком (виправданий ризик). Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи або злочинної організації.

Тема 12. Звільнення від кримінальної відповідальності.

Поняття та види звільнення від кримінальної відповідальності. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з переданням особи на поруки. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обстановки. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.

Тема 13. Покарання та його види.

Поняття покарання. Мета покарання та її елементи. Система покарань. Основні покарання. Додаткові покарання. Покарання, що можуть призначатися і як основні, і як додаткові.

Тема 14. Обмежувальні заходи й інші заходи кримінально-правового характеру.

Поняття, ознаки та види заходів кримінально-правового характеру щодо фізичних осіб. Обмежувальні заходи, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство. Примусові заходи медичного характеру. Примусове лікування. Спеціальна конфіскація.

Тема 15. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.

Загальні засади кримінальної відповідальності неповнолітніх. Особливості звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності. Види покарань, які застосовуються до неповнолітнього, та особливості їх призначення. Особливості звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування. Погашення та зняття судимості.

Тема 16. Поняття, система та значення особливої частини кримінального права України. Наукові основи кваліфікації кримінальних правопорушень.

Поняття, значення і завдання Особливої частини кримінального права. Система Особливої частини Кримінального кодексу України. Поняття кваліфікації кримінальних правопорушень та її значення.

Тема 17. Кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки України. Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.

Поняття, види та загальна характеристика кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України. Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи. Кримінальні правопорушення проти життя (ст.115–120 КК). Кримінальні правопорушення проти здоров'я (ст.121–128 КК). Кримінальні правопорушення, що ставлять в небезпеку життя та здоров'я особи (ст.129– 145 КК).

Тема 18. Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

Ст. 152 «Зґвалтування» КК України. Ст. 153 «Сексуальне насильство» КК України. Ст. 154 «Примушування до вступу в статевий зв'язок». Ст. 155 «Статеві зносини з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку» КК України. Ст. 156 «Розбещення неповнолітніх» КК України.

Тема 19. Кримінальні правопорушення проти власності.

Викрадення чужого майна (грошей, цінностей). Такими є: крадіжка (ст. 185 КК), грабіж (ст. 186 КК), шахрайство (ст. 190 КК), привласнення, розтрата і заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 КК), розбій (ст. 187 КК), вимагання (ст. 189 КК). Спричинення власникові майнової шкоди. Спричинення майнової шкоди обманом або зловживанням довір'я (ст. 192 КК), привласнення знайденого або такого, що випадково опинилося у винного, чужого майна (ст. 193 КК). Некорисливі посягання на власність. До них належать умисне знищення або пошкодження чужого майна (ст. 194 КК), необережне знищення чужого майна (ст. 196 КК), злочинно недбале ставлення до охорони чужого майна (ст. 197 КК), а також погроза знищення чужого майна (ст. 195 КК).

Тема 20. Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності.

Поняття і характеристика кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності і їх видів. Кримінальні правопорушення проти громадського порядку. Кримінальні правопорушення проти моральності.

Тема 21. Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки.

Поняття, види злочинів проти громадської безпеки та їх загальна характеристика. Кримінальні правопорушення, що сприяють створенню і діяльності організованих груп, злочинних організацій і озброєних банд. Кримінальні правопорушення, пов'язані із тероризуванням населення, утворенням непередбачених законом воєнізованих або озброєних формувань. Кримінальні правопорушення, пов'язані з порушенням правил придбання, зберігання вогнепальної зброї, боєприпасів, а також радіоактивних матеріалів.

Тема 22. Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту. Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту, вчинювані працівниками транспорту та особами, які здійснюють їх ремонт. Кримінальні правопорушення, пов'язані з угоном, захопленням транспорту. Кримінальні правопорушення проти безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту.

Тема 23. Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші Кримінальні правопорушення проти здоров'я населення.

Поняття, основні ознаки і види кримінальних правопорушень проти здоров'я населення. Кримінальні правопорушення, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів та інших предметів, небезпечних для здоров'я населення.

Кримінальні правопорушення, пов'язані з незаконним заволодінням наркотичними засобами, а також обладнанням для його виготовлення. Кримінальні правопорушення, пов'язані з незаконним вживанням наркотичних і одурманюючих засобів та допінгу.

Тема 24. Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та Кримінальні правопорушення проти журналістів.

Поняття та загальна характеристика кримінальних правопорушень проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та злочинів проти журналістів. Види кримінальних правопорушень проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та злочинів проти журналістів.

Тема 25. Кримінальні правопорушення проти правосуддя.

Поняття, загальна характеристика та види кримінальних правопорушень проти правосуддя. Кримінальні правопорушення, які посягають на конституційні принципи діяльності органів досудового слідства, дізнання, прокуратури і суду. Кримінальні правопорушення, які посягають на життя, здоров'я особисту безпеку, майно суддів, засідателів та інших учасників судочинства. Інші кримінальні правопорушення проти правосуддя.

Тема 26. Кримінальні правопорушення проти довкілля.

Поняття і види кримінальних правопорушень проти довкілля. Кримінальні правопорушення проти екологічної безпеки. Кримінальні правопорушення у сфері охорони та використання земель, надр, атмосферного повітря. Кримінальні правопорушення у сфері охорони водних ресурсів. Кримінальні правопорушення у сфері лісокористування, захисту рослинного і тваринного світу.

Тема 27. Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Поняття, ознаки і види кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Кримінальні правопорушення, які посягають на нормальну службову діяльність, здійснювану в органах державної влади, місцевого самоврядування та в інших юридичних особах публічного права. Кримінальні правопорушення, які посягають на нормальну службову діяльність в юридичних особах приватного права. Кримінальні правопорушення, які посягають на нормальну службову діяльність в юридичних особах як публічного, так і приватного права. Кримінальні правопорушення, які посягають на нормальну професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг.

Тема 28. Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.

Поняття, загальна характеристика і види кримінальних правопорушень проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку. Кримінальні правопорушення проти миру. Кримінальні правопорушення проти безпеки людства. Кримінальні правопорушення проти міжнародного правопорядку.

Тема 29. Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи.

Поняття та види кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини, захоплення заручників, підміна дитини та незаконне поміщення в психіатричний заклад. Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини, експлуатація дітей та використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом.

Тема 30. Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.

Поняття, загальна характеристика та види кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності. Кримінальні правопорушення у сфері кредитно-фінансової, банківської і бюджетної систем України. Кримінальні правопорушення у сфері підприємництва, конкурентних відносин та іншої діяльності суб'єктів господарювання. Кримінальні правопорушення у сфері банкрутства. Кримінальні правопорушення у сфері використання фінансових ресурсів та обігу цінних паперів. Кримінальні правопорушення у сфері обслуговування споживачів та захисту їх прав. Кримінальні правопорушення у сфері приватизації державного і комунального майна.

Тема 31. Кримінальні правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку.

Поняття злочинів у сфері використання електроннообчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку. Види злочинів у сфері використання електроннообчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку.

Тема 32. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини).

Поняття та види військових злочинів. Кримінальні правопорушення проти порядку підлеглості і військової честі. Кримінальні правопорушення проти порядку проходження військової служби. Кримінальні правопорушення проти порядку користування військовим майном і його зберігання. Кримінальні правопорушення проти порядку експлуатації військової техніки. Кримінальні правопорушення проти порядку несення бойового чергування та інших спеціальних служб. Кримінальні

правопорушення проти встановленого порядку збереження військової таємниці. Військові службові злочини. Кримінальні правопорушення проти порядку несення служби на полі бою і в районі воєнних дій. Кримінальні правопорушення проти законів і звичаїв війни.

VI. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання курсу

Кафедра права, філософії та політології, Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського, ст. викладач Грищенко Олександра Петрівна.

VII. Обсяги навчального навантаження та терміни викладання курсу

На вивчення дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС), з яких: лекційних – 20 год., практичних – 10 год., самостійної роботи студентів – 60 год. Дисципліна викладається у VIII семестрі (ОР бакалавр).

VIII. Основні інформаційні джерела до вивчення дисципліни (до 3-х)

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Редакція від 23.04.2021 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
2. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник. В.В. Сухонос, Р.М. Білокінь, В.В. Сухонос (мол). За заг.ред: В.В. Сухонос. Суми: Університетська книга, 2020. 672 с.
3. Кримінальне право України. Загальна частина: навч. посіб. Вереша Р.В. 7-ме вид., перероб. і допов. Київ: Алерта, 2020. 500 с.
4. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. За ред. М.І. Мельника, М. І. Хавронюка. 9-е вид., переробл. та допов. Київ: Юридична думка, 2019. 1288 с.

IX. Система оцінювання:

Поточний контроль: оцінювання виконання завдань на практичних заняттях, виконання творчих індивідуальних завдань.

Підсумковий контроль: залік.